

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 371.1.37

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14789960>

Стилістичні особливості професійного мовлення майбутніх педагогів: роль української мови у розвитку комунікативних навичок

Січкарь Світлана Анатоліївна

кандидат філологічних наук, доцент, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, доцент кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики, м. Умань, вул. Садова, 2, <https://orcid.org/0000-0001-6262-2831>

Денисюк Ірина Анатоліївна

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики, зарубіжної літератури та журналістики, м. Умань, вул. Садова, 2, <https://orcid.org/0000-0001-8641-3444>

Прийнято: 15.01.2025 | Опубліковано: 29.01.2025

Анотація. Українська мова як державна мова України відіграє ключову роль у формуванні комунікативних навичок у різних сферах суспільного життя. Ця стаття аналізує вплив української мови на розвиток міжособистісного спілкування, професійної комунікації та освітнього процесу. Ця стаття розглядає основні стилістичні особливості професійного мовлення майбутніх педагогів та підкреслює важливість мовної компетентності в їхній професійній діяльності. Використання стилістичних засобів у мовленні допомагає створити сприятливу

атмосферу для навчання, покращує ефективність комунікації та формує позитивний педагогічний клімат.

В умовах глобалізації українська мова набуває нового значення у професійному середовищі. Успішне володіння державною мовою дозволяє досягати високого рівня професійного спілкування, створює передумови для взаєморозуміння між представниками різних сфер діяльності. Українська мова є обов'язковим компонентом освітнього процесу, що сприяє розвитку комунікативних навичок у студентів. Викладання української мови у закладах вищої освіти дозволяє формувати критичне мислення, аналітичні здібності та культурну свідомість. Українська мова відіграє центральну роль у розвитку комунікативних навичок у різних аспектах суспільного життя. Її використання сприяє не лише ефективному спілкуванню, але й формуванню національної ідентичності та культурного діалогу. Розвиток мовної культури є важливим завданням для забезпечення гармонійного розвитку суспільства. У статті розглядаються практичні аспекти застосування української мови, її вплив на освіту, міжособистісну та професійну комунікацію, а також історичний контекст розвитку мови як інструменту соціалізації.

***Ключові слова:** комунікація, комунікативні навички, українська мова, інструмент соціалізації, педагогіка.*

Stylistic features of professional speech of future educators: the role of the Ukrainian language in the development of communicative skills

Svitlana Sichkar

Candidate of Philological Sciences. Associate Professor of the Department of applied linguistics, foreign literature and journalism. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Ukraine, Uman, 20301, Sadova st., 2, <https://orcid.org/0000-0001-6262-2831>

Iryna Denysiuk

Senior lecturer of the Department of applied linguistics, foreign literature and journalism. Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Ukraine, Uman, 20301, Sadova st., 2, <https://orcid.org/0000-0001-8641-3444>

***Annotation.** The Ukrainian language as the state language of Ukraine plays a key role in the formation of communicative skills in different spheres of public life. This article analyzes the influence of the Ukrainian language on the development of interpersonal communication, professional communication and educational process. This article considers the basic stylistic features of professional speech of future educators and emphasizes the importance of linguistic competence in their professional activity. The use of stylistic means in speech helps to create a favorable atmosphere for learning, improves communication efficiency and forms a positive pedagogical climate.*

In the context of globalization, the Ukrainian language becomes new in the professional environment. Successful command of the state language allows you to achieve a high level of professional communication, creates preconditions for mutual understanding between representatives of different spheres of activity. The Ukrainian language is a compulsory component of the educational process that promotes the development of communicative skills in students and students. Teaching Ukrainian in schools allows you to form critical thinking, analytical abilities and cultural consciousness. The Ukrainian language plays a central role in the development of communicative skills in various aspects of social life. Its use contributes not only to effective communication, but also to the formation of national identity and cultural dialogue. The development of language culture is an important task for ensuring the harmonious development of society. The article deals with the practical aspects of the use of the Ukrainian language, its impact on education, interpersonal and professional communication, as well as the historical context of language development as a tool of socialization.

Keywords: *communication, communication skills, Ukrainian language, socialization tools, pedagogy.*

Постановка проблеми. Українська мова виконує ключову роль у формуванні комунікативних навичок на індивідуальному, соціальному та професійному рівнях. Мова є основним засобом спілкування і передавання культурного коду нації. Українська мова, яка має багатий лексичний та граматичний арсенал, сприяє розвитку комунікативних навичок у різних сферах життя. Її використання не лише забезпечує ефективне спілкування, але й підтримує соціальну згуртованість та ідентичність нації [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Емпіричні дослідження впливу української мови на комунікацію висвітлюють новітні підходи та наступні результати за наступними аспектами:

1. Психолінгвістичний аспект: мовна компетентність та когнітивні здібності. Психолінгвістичні дослідження показують, що мовна компетентність безпосередньо пов'язана з когнітивними здібностями, такими як увага, пам'ять і здатність до розв'язання складних задач. Дослідження, проведені вченими університетів, показали, що люди, які володіють двома або більше мовами, мають більш високий рівень когнітивної гнучкості [2,3]. Мова, як засіб інтерпретації світу, формується завдяки мовним конструкціям. Зокрема, багатство лексики та граматики української мови дозволяє точніше передавати нюанси думок і емоцій, що сприяє розвитку когнітивних функцій у процесі спілкування. У дослідженні, проведеному в 2021 році Інститутом психології імені Г.С.Костюка НАПН України, було виявлено, що студенти, які регулярно використовують українську мову, мають значно кращі показники у когнітивних тестах на розуміння текстів та розв'язання логічних завдань, порівняно з тими, хто використовує переважно інші мови [4,5].

2. Міжособистісна комунікація: мовна взаємодія та емпатія. Мова впливає на здатність людей до ефективної емпатії та співпереживання.

Дослідження, проведене у Львівському національному університеті імені Івана Франка, показало, що студенти, які активно використовують українську мову, демонструють більшу чутливість до емоцій співрозмовників та здатні краще аналізувати їхні почуття [6]. Це, в свою чергу, сприяє кращій міжособистісній комунікації та взаєморозумінню. Одним з найяскравіших прикладів впливу української мови на емпатію є розповіді людей, які брали участь у волонтерських програмах, де комунікація велася виключно українською мовою. Багато з них зазначають, що мова дозволяла створити глибший емоційний зв'язок з іншими людьми, що позитивно впливало на ефективність їхньої роботи. Такі дослідження можна знайти в роботах А. Романченко та Н. Таценко [7,8].

3. Соціологічний аспект: мовна ідентичність і соціальна інтеграція. Мовна ідентичність є важливим чинником у соціальній інтеграції особи. Дослідження, проведене Інститутом соціології НАН України, показало, що молоді люди, які активно використовують українську мову, значно легше інтегруються в різні соціальні групи та мають кращі шанси на успіх у кар'єрі, порівняно з тими, хто надає перевагу іншим мовам [9]. У межах цього дослідження було вивчено молодь, яка навчалась в українських університетах. Ті студенти, які активно використовували українську мову в навчанні та повсякденному житті, мали більше можливостей для професійного зростання в сфері державного управління, культури та освіти. Тоді як молодь, яка використовувала інші мови, частіше стикалась з труднощами при пошуку роботи в цих сферах, що показує важливість мовної приналежності для соціальної мобільності.

4. Освітній аспект: успішність у навчанні. Дослідження, проведене в Київському національному університеті, показало, що студенти, які володіють українською мовою на високому рівні, мають кращі результати у вивченні гуманітарних дисциплін. Окрім цього, вивчення української мови також допомагає в розвитку академічної дисципліни та загальної

інтелектуальної активності. Важливо зазначити, що мова є інструментом, через який передається не лише інформація, а й культурні та емоційні цінності. У 2019 році було проведено дослідження серед студентів технічних і гуманітарних факультетів. Студенти, які проходили додаткові курси з української мови, мали кращі результати в аналізі текстів, вирішенні ситуаційних завдань, а також у навичках публічного мовлення та написанні наукових робіт [10].

5. Професійний аспект: роль української мови в кар'єрному зростанні. Знання української мови є важливим чинником успіху на ринку праці, особливо в Україні. Дослідження, проведене в 2020 р. компанією «Кадрові ресурси України», показало, що кандидати на посади в державних установах, які володіють українською мовою, мають вищі шанси на працевлаштування, ніж ті, хто не володіє державною мовою на достатньому рівні [11]. Оскільки багато офіційних документів, адміністративних та правових процесів в Україні ведуться саме українською мовою, її володіння є обов'язковим для успішної кар'єри в цих сферах. Одним із таких прикладів є дослідження, яке проводилося серед працівників державних органів, де було виявлено, що працівники, які активно застосовують українську мову в офіційних документах та під час переговорів, мають більший авторитет серед колег і клієнтів, що сприяє їхньому кар'єрному зростанню [1].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Педагогічне спілкування це й засіб і механізм, завдяки яким реалізується праця педагога. Саме у процесі спілкування засвоюється досвід, накопичуються знання, формуються вміння та навички, погляди й переконання. Спілкування реалізується специфічними мовними засобами, за допомогою яких стає можливим здійснення мети спілкування - мовна діяльність сприяє обміну досвідом і цим самим сприяє розвитку. Одне з основних завдань педагогічних вищих навчальних закладів - це становлення особистості майбутнього вчителя. Одними з найважливіших навичок, які

повинен опанувати майбутній педагог, є мовні навички: побудова фрази, вільне володіння засобами вираження слова, правильна вимова, місце наголосу, у тому числі логічного.

Емпіричні дослідження підтверджують важливість української мови як потужного інструменту комунікації, що формує когнітивні та соціальні навички, сприяє успішній соціалізації, навчанні та професійному зростанню.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті: дослідити вплив української мови на формування комунікативних навичок у педагогів, а також на важливість мовної культури для ефективності педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Українська мова є універсальним інструментом у різних сферах життя. У професійній діяльності володіння літературною мовою підвищує ефективність ділової комунікації, сприяє створенню позитивного іміджу та забезпечує конкурентоспроможність на ринку праці. В умовах глобалізації англійська мова стає домінуючою у міжнаціональному спілкуванні. Однак українська мова має унікальні особливості, які сприяють розвитку емпатії та культурної свідомості. Наприклад, емоційне забарвлення української мови та багатство синонімів дозволяють точно передавати почуття й думки, що іноді недосяжно в інших мовах. На практиці двомовність (українська та англійська) створює переваги для комунікативної компетентності, особливо у молоді. Сучасні виклики: глобалізація, цифровізація та зміни в мовній практиці: 1. Глобалізація сприяє поширенню англіцизмів, що часто спрощує мовлення, але водночас загрожує витісненням рідної мови з певних сфер. 2. Цифровізація впливає на комунікацію, оскільки месенджери та соціальні мережі скорочують мовні конструкції.

Емпіричні дослідження впливу української мови на комунікацію є важливою складовою сучасних наукових розвідок у галузі мовознавства, психології та соціології. Ці дослідження дають змогу зрозуміти, як саме

володіння українською мовою впливає на міжособистісне спілкування, соціальну інтеграцію, а також на культурні, освітні та професійні аспекти діяльності. Одним із ключових напрямів є вивчення когнітивних аспектів мовної діяльності, зокрема, як володіння українською мовою впливає на ментальні процеси, таких як сприймання, запам'ятовування, мислення і вирішення проблем. Дослідження виявили, що люди, які вільно володіють українською мовою, демонструють вищі показники в таких сферах, як аналіз текстів, логічне мислення і здатність до обробки інформації. Це особливо важливо в контексті навчання та професійної діяльності, де точність і ясність комунікації є необхідними для ефективної роботи [12].

Професійне мовлення педагога є невід'ємною частиною його діяльності. Це важливий інструмент, який допомагає передавати знання, організовувати навчальний процес і взаємодіяти зі здобувачами освіти, колегами та батьками. Стилїстика професійного мовлення майбутніх педагогів має власні особливості, що включають правильність, чіткість, доцільність і емоційну виразність. Оволодіння стилістичними нормами є необхідним для того, щоб педагог міг ефективно використовувати мову як засіб впливу на учнів, забезпечуючи позитивну атмосферу для навчання і розвитку. Професійне мовлення педагогів визначається специфічними вимогами, серед яких найбільш значущими є: 1. Ясність і доступність викладу. Педагог має бути здатним донести інформацію до студентів у зрозумілій формі, використовуючи доступну лексику та граматичні конструкції. Мовленнєва діяльність повинна бути спрямована на полегшення засвоєння навчального матеріалу, що вимагає від педагога високої мовної компетентності. 2. Емоційна виразність. Використання емоційно забарвленої мови допомагає педагогу встановити контакт зі здобувачами освіти, створити атмосферу довіри та підтримки, що є важливим для успішної комунікації. Вчителі повинні вміти висловлювати своє ставлення до навчального процесу, підкреслюючи важливість певних моментів і мотивуючи студентів до

навчання [13]. 3. Коректність і ввічливість. У професійному мовленні педагога важливо дотримуватися норм етикету, використовувати коректні та ввічливі форми звертання до здобувачів освіти та колег. Вони сприяють створенню атмосфері взаємної поваги і запобігають конфліктам в освітньому середовищі [14]. 4 Пояснення складних понять і термінів. Особливу увагу варто приділяти правильному поясненню складних термінів і понять, використовуючи прості порівняння, приклади або аналогії, щоб студенти могли краще зрозуміти матеріал. 5 Використання стилістичних засобів для підвищення інтересу. Стилiстичні засоби, такі як метафори, порівняння, риторичні питання, можуть підвищити інтерес студентів до матеріалу, роблячи його більш живим і цікавим. Педагог може використовувати риторичне питання: «Що б сталося, якби всі ми не могли розуміти один одного?», щоб привернути увагу учнів до теми мовлення [15] (табл. 1).

Таблиця 1

Стилiстичні особливості мовлення майбутнього педагога

Стилiстична особливість	Опис
Ясність і доступність	Мовлення має бути простим, зрозумілим та доступним для учнів.
Емоційна виразність	Мовлення педагога має виражати емоції, створюючи емоційний зв'язок зі здобувачами освіти. Мовлення педагога має виражати емоції, створюючи емоційний зв'язок з учнями.
Коректність і ввічливість	Педагог має використовувати ввічливі форми звертання до студентства.
Пояснення складних термінів	Використання простих порівнянь і аналогій для пояснення складних понять.
Використання стилістичних засобів	Метафори, порівняння, риторичні питання для підвищення інтересу здобувачів освіти.

Джерело: Вовк О., Пашиє Л. Комунікативно-когнітивна компетентність майбутніх філологів і вчителів-мовників. (2024). Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки», 1, 24-35. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-1-24-35>

Психолінгвістичні дослідження показують, що коли вчитель використовує складні мовні конструкції або занадто технічну лексику, учні можуть мати труднощі у засвоєнні матеріалу, що негативно позначається на їхньому розумінні і запам'ятовуванні [16]. Використання метафор, порівнянь

та інших стилістичних засобів дозволяє зробити навчальний процес більш наочним і доступним. Це важливо для стимулювання пам'яті учнів, адже такі мовні одиниці полегшують сприйняття і закріплення інформації (табл. 2).

Таблиця 2

Стилістичні засоби в педагогічному мовленні

Стилістичний засіб	Опис
Метафора	Використання порівняння для кращого розуміння та уявлення
Порівняння	Порівняння об'єктів для уточнення значення чи характеристики
Риторичне питання	Використання питань без очікуваної відповіді для підвищення уваги
Алегорія	Використання алегорій для образного вираження ідеї
Інверсія	Зміна звичайного порядку слів для підкреслення важливості

Джерело: Методика викладання української мови: Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. О. Костів, О. Сколодра - Шепітко. Львів, 2018. 202с.

Стилістичні особливості мовлення майбутніх педагогів є важливим інструментом для досягнення ефективного навчання та сприяння розвитку учнів. Використання стилістичних засобів допомагає зробити комунікацію більш емоційно виразною, зрозумілою та цікавою. Мовленнєва компетентність педагога, здатність адаптувати свої мовленнєві навички до конкретної ситуації є ключовим фактором для успішної педагогічної діяльності. Інтонація є важливим стилістичним елементом, який може змінювати значення сказаного, підкреслювати важливі моменти та виражати емоційний стан педагога.

У педагогічній діяльності важливо вміти використовувати різні типи мовлення: розповідне, описове, роз'яснювальне та ін. Кожен тип має свої стилістичні характеристики, і педагог повинен вміти обирати їх відповідно до мети спілкування: 1. Розповідальне мовлення використовується для передачі інформації здобувачам освіти. Важливо, щоб педагог був здатний чітко й послідовно викладати матеріал, використовуючи ясні і прості конструкції. 2. Описове мовлення активно застосовується у викладанні художніх дисциплін, зокрема літератури та мистецтва. Педагогу необхідно вміти виразно описувати події, явища або образи, використовуючи багатство

мовних засобів для створення яскравих візуальних образів у свідомості студентства. 3. Роз'яснювальне мовлення допомагає педагогам пояснювати складні поняття. Використання метафор, аналогій і порівнянь дозволяє робити матеріал більш доступним і зрозумілим для учнів.

Професійне мовлення майбутнього педагога формується через систему спеціальних навчальних заходів, що включають: 1. Лінгвістичні курси. У рамках педагогічних вишів студенти проходять курси, що допомагають їм розвивати мовну компетентність. Це курси з української мови, стилістики, ораторського мистецтва та культурології, які навчають студентів правильно використовувати мову у різних контекстах. 2. Практичні заняття та тренінги. Особливу роль у формуванні професійного мовлення відіграють практичні заняття, під час яких майбутні педагоги відпрацьовують мовленнєві навички, працюючи з текстами, створюючи ораторські виступи та тренуючи комунікативні навички у реальних ситуаціях.

Комунікативні навички є важливим аспектом професійної діяльності педагогів, оскільки ефективна комунікація зі здобувачами освіти та колегами є основою успіху в навчально-виховному процесі. Українська мова як державна мова відіграє ключову роль у розвитку цих навичок, формуючи мовну компетентність, здатність до публічного мовлення та створення емоційно забарвлених взаємодій у навчальному середовищі. Визначимо головні аспекти впливу української мови на формування комунікативних навичок у педагогів, а також на важливість мовної культури для ефективності педагогічної діяльності, а саме:

1. Роль української мови в професійній діяльності педагога. Педагогічна діяльність потребує високої мовної культури, оскільки мова є основним інструментом передачі знань та встановлення комунікації. Українська мова, як основа навчального процесу в Україні, не лише виконує функцію передачі інформації, але й є засобом соціалізації та розвитку учнів. Педагоги повинні володіти цілим спектром комунікативних навичок, включаючи здатність до

ведення діалогу, публічного виступу, аргументації, переконування та слухання. У рамках дослідження, проведеного КНУ імені Тараса Шевченка у 2021 році, виявлено, що педагоги, які активно використовують українську мову в повсякденній комунікації, мають кращі результати в управлінні класом, ніж ті, хто часто звертається до інших мов. Використання української мови дозволяє створити більш чітке й зрозуміле комунікативне середовище для здобувачів освіти, що позитивно впливає на їхню успішність [17].

2. Мовна компетентність як основа педагогічної майстерності. Мовна компетентність педагогів є важливою складовою їхньої професійної майстерності. Високий рівень мовної компетентності педагогів включає в себе володіння правильною граматикою, багатим лексичним запасом, умінням формулювати думки й правильно інтерпретувати інформацію, а також здатність до ефективного та емоційно забарвленого спілкування. Педагоги, які пройшли курси підвищення кваліфікації з української мови, продемонстрували підвищення ефективності викладання, вони краще пояснювали складні поняття студентам, а також створювали сприятливу атмосферу для розвитку комунікативних навичок в аудиторії [18].

3. Вплив української мови на емоційно-експресивну складову комунікації. Мова є потужним засобом вираження емоцій і настрою. Використання української мови дозволяє педагогу передавати емоційні відтінки, налаштовувати студентів на певну хвилю взаєморозуміння та співпраці. Українська мова з її багатством виразових засобів дозволяє педагогу створювати необхідний емоційний фон для навчання, що є важливим для залучення здобувачів освіти до процесу і підтримки їхньої мотивації.

4. Педагогічна комунікація та її вплив на соціалізацію учнів. Мовна культура педагога визначає не тільки його професіоналізм, але й здатність здійснювати соціалізацію здобувачів освіти. Педагог через правильну мовленнєву поведінку сприяє розвитку у учнів не лише мовних, але й

соціальних навичок, таких як взаємоповага, слухання та розуміння інших. У дослідженні Інституту педагогіки НАПН України було виявлено, що педагоги, які використовують українську мову в контексті соціально орієнтованого навчання, створюють сприятливі умови для розвитку комунікативних навичок студентів. Вони навчають здобувачів освіти висловлювати свої думки в межах культурних і соціальних норм, що допомагає їм адаптуватися в різноманітних соціальних групах [19].

5. Важливість мовної етики для успішної педагогічної діяльності. Мовна етика є важливим компонентом професіоналізму педагога. Використання української мови в навчальному процесі не тільки створює сприятливе комунікативне середовище, а й формує етичні норми спілкування. Правильне використання мови в навчальному процесі включає в себе не лише граматичні та лексичні норми, але й емоційну компетентність педагога, його здатність адаптувати стиль мовлення до потреб і особливостей учнів. Педагоги, які дотримуються високих стандартів мовної етики (використовують коректні вирази, правильний стиль мовлення та емоційно зрозуміле спілкування), показали високі результати в плані ефективності комунікації зі здобувачами освіти та їхньої мотивації до навчання [14].

У багатьох педагогічних університетах України існують спеціальні програми, які допомагають майбутнім педагогам вдосконалювати свої комунікативні навички, зокрема через використання української мови. Ці програми включають як лінгвістичні, так і методичні курси, спрямовані на розвиток мовної компетентності та практичних комунікаційних навичок. У 2024 році в університетах України було запроваджено курс для студентів-педагогів, що включав як традиційні заняття з української мови, так і практичні семінари з використання української мови в педагогічній діяльності. Це дало змогу студентам не лише вдосконалити свої мовні навички, але й підготуватися до реальних ситуацій, з якими вони стикатимуться в аудиторії [20].

Висновки. Українська мова є не лише засобом спілкування, а й інструментом розвитку комунікативних навичок, критичного мислення та соціальної інтеграції. Виклики сучасності вимагають посилення мовної політики для підтримки літературної норми та культури мовлення. Розвиток української мови є стратегічним завданням для зміцнення національної ідентичності та забезпечення гармонійного розвитку суспільства. Емпіричні дослідження підтверджують, що українська мова має великий вплив на різні аспекти комунікації. Володіння нею сприяє розвитку когнітивних навичок, підвищенню ефективності міжособистісних зв'язків, кращій соціалізації та інтеграції в суспільство, а також є фактором успіху в освіті та професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Климова К.Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів, монографія. Житомир, Україна: РУТА, 2010. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/20234>
2. Левченко Т.М., Чубань Т.В. Формування комунікативної компетентності у профільному навчанні. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 77. Т. 2. С. 14–18.
3. Зелінська О. Психолінгвістичні особливості педагогічного спілкування в сучасній українській школі. *EastEuropeanJournalofPsycholinguistics* 2018. 5(2):123-133. DOI: [10.29038/eejpl.2018.5.2.zel](https://doi.org/10.29038/eejpl.2018.5.2.zel)
4. Українська мова в освітньому процесі. Результати дослідження. URL: <https://osvita.ua/school/90515/>
5. Попович А.С., Марчук Л.М. Українська мова в засобах масової комунікації. Навчально-методичний комплекс: навчальний посібник. Київ: КНТ, 2015. 299 с. (рекомендований Міністерством освіти і науки України)

6. Довгань Л. І. Модель компетентностей сучасного філолога-випускника закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 52. Т. 1. С. 232–237. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/52-1-34>.
7. Таценко Н. В. Емпатія як категорія лінгвістичної прагматики. *Вісник Запорізького національного університету*. Серія «Філологічні науки». Запорізький національний університет. 2015. № 2. С. 282–288.
8. Романченко А.П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти: монографія, Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2019. 541 с. <http://dspace.onu.edu.ua.pdf>
9. Корнюш Г. Формування м'яких навичок у студентів закладів вищої освіти в контексті навчання іноземних мов. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2020. Вип. 36. С. 99–110. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2020-36-08>.
10. Ємельянова В.В. Виховний потенціал уроків української мови: методи та шляхи реалізації. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-vihovniy-potencial-urokiv-ukra-nsko-movi-metodi-ta-shlyahi-realizaci-423220.html>
11. «Кадрові ресурси України». Роль української мови в кар'єрному зростанні. Київ: Кадрові ресурси, 2020. URL: <https://www.hkcourses.com.ua/about-us/human-resources/>
12. Попович А.С. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я.І. Абетка, 2018. 376 с.
13. Методика викладання української мови: Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. О. Костів, О. Сколоздра-Шепітко. Львів, 2018. 202с.
14. Дубовик С.Г. Мовний етикет у професійній культурі педагога. URL: <https://www.psych.kiev.ua>

15. Луценко В. Формування стилістичних умінь і навичок у контексті професійної підготовки психологів». *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2010.ч. 1, № 22 (209). С. 120–124.
16. Теоретико-методологічні засади процесу соціалізації дітей та учнівської молоді в сучасному освітньому просторі :методичні рекомендації. Херсон., 2013. 48 с.
17. Мовна компетенція як складова професійної компетентності. URL: <https://kumlk.kpi.ua/arch/node/1600>
18. Ашиток А. Комунікативна компетентність педагога: структура, етапи формування. *Молодь і ранок*, 2015 (6.125). С. 10-13. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuvcgiirbis_64.exe
19. Ситуативні завдання як засіб соціалізації учнів на уроках української мови. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-situativni-zavdannya>
20. Мамчур Л.І. Комунікативні засади професійного розвитку педагога ЗП(ПТ)О: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПОДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 84 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/pdf>